

Kommunesammenlægningen

- om tilblivelsen af Purhus kommune.

Af Einar Olsen, borgmester for Purhus kommune 1970-86.

Først i 1960'erne begyndte de forskellige indenrigsministre at tale om store kommuner. Det havde ingen interesse i de forskellige sogneråd. Omkring 1964 fik amterne og Sognerådsforeningen samt Købstadsforeningen besked om at forberede sammenlægninger, og der blev nedsat et "Zeuthen-udvalg", som senere kom til at hedde kommunalreformkommissionen.

Der blev udarbejdet skitser, som ikke blev mødt med større interesse. Jeg var næstformand i Randers amts sognerådsforening og som følge deraf med til sammenlægninger af såvel amter som sognekommuner. Mange havde håbet på Randers amts beståen; det blev ikke tilfældet. Viborg amt forsøgte at få en sammenlægning. Randers amtsråd var ikke interesseret.

Der kom fra 1967 tanker frem om en kommune bestående af Asferg-Fårup, Spentrup-Gassum, Hald-Kærby, Tvede-Linde og Størring-Møllerup. Harridslev-Albæk ønskede ikke en deltagelse. Den blev i daglig tale kaldt "mavebøltekommunen". Den mødte modstand i amtets kommunaludvalg, der ønskede 2 kommuner mellem fjordene på langs. Disse

drøftelser stod på i lang tid. Tilhængere af den såkaldte "mavebæltekommune" rejste til København og fik foretræde for kommunalreformkommissionen.

Udvalget bestod af sognerådsformand Andreas Boye, Asferg-Fårup, sognerådsformand Marius Laursen, Hald-Kærby, sognerådsformand Kristian Kjær Mathiesen, Tvede-Linde, sognerådsformand Jens Grodtkjær, Størring Møllerup, og sognerådsformand Einar Olsen, Spentrup-Gassum. Men det lykkedes ikke at få en godkendelse at arbejde videre med; vi måtte rejse hjem såat sige tomhændede. Jeg husker, Kjær Mathiesen sagde: "Det skal de ikke bestemme. Vi har selvstyre." Vi mødtes flere gange. Men jeg følte, at interessen var faldende.

På det tidspunkt kom sognerådsformand Christian Eriksen, Nørhøj, med en ny tanke: Nørhøj-Sønderhøj-Løsten ønskede at løsrive sig fra Viborg amt, idet de følte sig mere knyttet til Randers-

egnen. De ønskede en kommune bestående af Nørhøj-Sønderhøj-Løsten, Bjerregård-Ålum, Kousted-Råsted, Asferg-Fårup samt Spentrup-Gassum. Den besked blev givet til Randers amts sognerådsforening samt til reformkommissionen, der også bestod af folkevalgte fra folketinget.

Viborg amt var meget imod. I sognerådene var der enighed i Nørhøj-Sønderhøj-Løsten og i Asferg-Fårup. I Bjerregård-Ålum var stemningen 3-3. Kousted-Råsted ønskede sig samlet til en ny kommune. I Spentrup-Gassum var der 5 for denne sammenlægning, medens 2 ønskede forbindelse med Mariager. Vi havde flere møder med amtet uden at nå til enighed. Der var jo tale om sognekommuner fra 2 amter.

Nu ventede alle på kommunalreformkommissionen med følelse, som indbød til stormøde på hotel "Kongens Ege", hvor alle kommuner blev hørt, og hvor jeg nok følte, at sagen var afgjort. Jeg husker, sekretær Henning Strøm spurgte mig lidt afslappet: "Olsen, er denne kommune ikke for lille, kun 6.400 indbyggere?" Herpå svarede jeg: "Vi vil hurtigt nå 9.000 indbyggere." Mødet sluttede derefter.

Vi kørte hjem og forventede svar næste dag som lovet; men Strøm havde allerede ringet. Vort ønske blev imødekommet, men Råsted var klippet fra; det havde Randers kommune forlangt. Det var den 25. september 1969.

Jeg var talsmand og indkaldte 3 repræsentanter fra hver sognekommune til møde på Purhus Kro, hvor jeg blev valgt til formand for sammenlægningsudvalget, bestående af de fem sognerådsformænd, med kasser Bertelsen, Asferg-Fårup, og kasser Jensen, Spentrup-Gassum, som sekretær. Budgettet skulle være færdigt inden 1. oktober, samt en skatteprocent. Det var et meget stort arbejde. Men vi nåede det og fik det godkendt. Udskrivningen til skat blev 9.000.000.

9,5 i skatteprocent. Alt dette af hensyn til kildeskattens indførelse pr. 1.1. 1970.

*Første møde i kommunesammenlægningsudvalg i 1969 på Purhus Kro
fra venstre: Søren Dalsgaard, Gassum, Jens Kirk, Hastrup, Einar Olsen, Hvidsten, Ole B.
Christensen, Kousted, Svend Lund, Asferg.*

*Fra venstre: Knud Bertelsen, kænner i Asferg-Fårup, Andreas Boye, Fårup, Rasmus
Halkjær, Bjerregrav, Thelle Thellesen, kænner i Bjerregrav-Ålum, Alfred Hansen,
Venning.*

*Fra venstre Kristian Trads, Sønderbæk, Aksel Brødløs, kænner i Nørbæk-Sønderbæk-Læsten,
Christian Eriksen, Nørbæk, Gunnar Madsen, Kousted.*

Herefter blev det bestemt, at kommunekontoret i Purhus skulle være administrationsbygning fra 1.4. 1970. Samtidig nedsattes forskellige udvalg: teknisk udvalg, kulturudvalg, socialudvalg og et skatteudvalg, som skulle forberede de nye udvalg efter valget. Der blev endvidere ansat personale, i alt 4 fra Spentrup-Gassum, 3 fra Asferg-Fårup, 1 fra Nørbæk-Sønderbæk-Læsten, samt 5 nyansatte. Senere er det blevet til flere.

Borgmesteren til højre i det gamle rådhus.

Der blev indrettet mødelokale på loftet i administrationsbygningen, hvor også sygekassen skulle have kontor, og kontor til borgmesteren. Nu nærmede tiden sig, hvor der skulle være valg. Der var store diskussioner om opstilling af partipolitiske lister; der var for lidt interesse for det. Det blev til upolitiske lister samt Socialdemokratiet og Det radikale Venstre. Alle områder var jo bange for ikke at blive repræsenteret. Der var meget stor interesse.

Der havde været meget diskussion om kommunens navn. Følgende var foreslået: Purhus, Hvidsten, Blicher, Fussingø. Det blev Purhus, der skulle være administrationsbygning. Der var overvejelser om et nyt rådhus ved siden af den gamle bygning, men det blev ikke godkendt hverken af amt eller boligministerium. Så det blev Fårup.

Boligminister Aage Hastrup og borgmesteren ved det gamle rådhus, i forbindelse med det strandede forslag på at bygge et nyt rådhus i Purhus ved siden af det gamle.

Efter valget i marts 1970 fik byrådet følgende sammensætning: 10 borgerlige, 4 socialdemokrater, 1 radikal, og der var enighed om at vælge Einar Olsen til borgmester. Christian Eriksen, Nørbæk, blev 1. viceborgmester, Jens Anker Hougaard, Overfussing, 2. viceborgmester.

Økonomiudvalget kom til at bestå af Einar Olsen (formand), Poul Bech, Gjandrup, Svend Lund, Asferg, og Jens Anker Hougaard.

Til socialudvalget valgtes Niels Mikkelsen, Sønderbæk (formand), Søren Dalsgaard, Gassum, Einar Olsen, Anders Ladefoged, Fårup, og Per Sommer, Spentrup.

Kulturudvalget bestod af Rasmus Halkjær, Bjerregrav (formand), Henrik Due, Spentrup, Poul Lindholt, Fårup, Poul Ingemann, Spentrup, og Asger Møller Jensen, Gassum.

Teknisk udvalg: Henrik Due (formand), Poul Ingemann, Rasmus Halkjær, Svend Lund og Poul Lindholt.

Yderligere nedsattes en del forskellige nævn og kommissioner. Her kom Ernst Hansen, Asferg, med i et omsorgsudvalg.

Første byråd i Purhus Kommune efter kommunalreformen i 1970.

bagerst fra venstre: Poul Ingemann, Spentrup, Rasmus Halkjær, Bjerregrav, Asger Jensen, Gassum, Per Sommer, Spentrup, Anders Ladefoged, Fårup, Svend Lund, Asferg, Poul Bech, Gjandrup, Ernst Hansen, Asferg, Søren Dalsgaard, Gassum, Henrik Due, Spentrup, J.A.Hougård, O.Fussing, Einar Olsen, Hvidsten, Chr. Eriksen, Nørbæk, Niels Mikkelsen, Sønderbæk, Poul Lindholt, Fårup

Efter borgmestervalget havde jeg budt velkommen til arbejdet, og til et bredt samarbejde til gavn for hele den nye kommune, som jo kom fra 2 meget forskellige amter, og givet udtryk for, at befolkningen skulle være velkommen til samtaler om deres sager. Svend Lund ønskede til lykke og sagde: "Det er et fuldtids arbejde, og du skal ikke beskæftige dig med andre opgaver, du skal være påkontoret daglig."

Det blev for mig dejlige år, og vi var alle enige om at samle pengene, inden de blev brugt. Første store opgave var rådhuset, det kostede 3 millioner. Såkom der skoleudvidelser og store diskussioner om halbyggeri. Det sammen blev løst.

Alle i byrådet var enige om at få kommunen til at være en helhed og ikke bare være lokalpatriot. Derfor holdt byrådet møde hvert kvartal i de forskellige lokalområder, der samlede fra 50 til 100 indbyggere. Her var store diskussioner og mange, mange ønsker, men det var berigende for os politikere, som skal have jordforbindelsen i orden, så de første 4 år svandt hurtigt af sted, og så blev der politiske lister fra alle partier, men også borgerlige.

Sådan blev Purhus kommune etableret. Det var en god beslutning og sammenlægning, selv om den foregik under tvang.